

FODOR GYÖRGY: JÖVŐVÁRÁS AZ ÓSZÖVETSÉGBEN

Simeon könyvek 7,

Pápai Református Teológiai Akadémia

Pápa; L'Harmattan – Budapest 2009. pp. 179

A végső dolgokra irányuló vallásos várakozások sajátos helyet foglalnak el mind az Ó-, mind az Újszövetségben, amelynek az együttes talaján válik érthetővé számunkra az egyház eszkatológikus tanítása a halál egyetemességére, Krisztus második eljövetelére, a megholtak saját testükben történő feltámadására, a krisztusi ítéletre, valamint a kárhozatra, illetve az örök üdvösségre vonatkozóan.

Fodor György professzor, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Kara Bibliai Nyelvek Tanszékének vezetője, és egyúttal 2003-tól ugyanezen egyetem rektora, a 19. századtól kitüntetetten is az ószövetségi bibliakutatás homlokterében elhelyezkedő kérdéskörnek szentelte, magyar nyelven hézagpótló monográfiáját.

A kötet egyes fejezetei logikus sorrendben elemzik az Ószövetség szövegének eszkatológikus jellemvonásait, lépcsőről – lépésre közelítve meg a nyelvi analízis szintjéből kiindulva a téma központi gondolatát, azaz a messianizmussal való kapcsolatot. A tíz fejezet kitér a nyelvi megalapozásra, mind az egyes héber kifejezések, mind azok görög megfelelőjének az értelmezésével (2-13); az ószövetségi eszkatológikus fogalomvilág problematikájának a tudományos megvilágítására (14-26); az eszkatológia eredetére (27-38); az eszkatológia alapvető témáinak ismertetésére (39-42); a fogság előtti próféta eszkatológia bemutatására (43-67) és az eszkatológikus gondolkodás fogság alatti átforgalmódására (68-71); a fogság utáni apokaliptika kezdeteire (72-79); az apokaliptikus eszkatológiára (80-126), külön vizsgálva a Qumránhoz kötődő apokaliptikus forrásokat (127-133). Végül mindezekre együttesen reflektálva beszél az eszkatológia és a messianizmus kapcsolatáról, jellegzetességeire és kategóriáiról (134-170), amelyet a jövővárás ószövetségi hagyományának a Krisztus-eseményben való beteljesedésére való kitekin-

téssel kapcsolja össze a Szerző (171). A munkát alapos nemzetközi bibliográfia zárja (172-179).

Külön ki kell emelnünk a kötet első fejezetében helyet kapó szisztematikus nyelvi elemzést. Mint ismert, maga az „eszkatológia” kifejezés nem fordul elő a Biblia szövegében. Éppen ezért Fodor György pontos filológiai leírását adja az Ószövetségben megjelenő és a jövőváráshoz kötődő héber szakkifejezéseknek (következőség, azutániség, jövő, ivadék, végkimenetel, a napok vége, végső idő, vég, stb.), valamint a Septuaginta és a Theodotion görög fordításában megtalálható különböző jelentéstartalmi árnyalatoknak. Ez egészül ki az egyes bibliai helyek konkrét szövegösszefüggésben és szókapcsolatokban használt jelentésbeli és tartalmi változatainak a bemutatásával, gazdag példákkal illusztrálva azokat (3-4, 8, 11).

A mű hasonlóan fontos megalapozó fejezete az ószövetségi eszkatologikus fogalomvilág tudományos vizsgálatának az összegzése, mind a filológiai, az exegetikai, mind a vallástudományi kérdésfeltevés alapján érvelő iskolák eredményeinek rendszerezett áttekintésével. Ezen belül látható, hogy a két fő irányzatot Izrael vallásának dualisztikus, vagy az organikus világkép alapján történő leírása jelenti, melyek közül a Szerző az utóbbit tekinti megalapozottabbnak a bibliai hagyomány folyamatosságának a leírásában és értelmezésében (26). Fodor professzor éppen ezért az eszkatológia, a messianizmus – különösen a Messiás uralmának királyi jellege – és az apokaliptika bibliai formálódásának egyes lépcsőfokait Izrael történetének meghatározó korszakain belül külön-külön elemzi, a feltárt sajátosságok megvilágításához ellenben a komparatív módszert alkalmazza. Ennek eredménye az apokaliptikus eszkatológia leírása, az ítélet és üdvösségvárás új szintéziseként (vö. 89-93).

Fodor György monográfiája, amely a Simeon Kutatóintézet (Pápa) sorozatában látott napvilágot, világos metszetét adja a kortárs biblikus kutatás egyik legösszettebb – az eszkatológia, az apokaliptika és a messianizmus kapcsolatát vizsgáló – kérdéskörének. A Szerzőnek mindehhez sikerül kiegyensúlyozottan ötvöznie a filológia, a történettudomány, az irodalomkritika, a forma- és hagyománytörténet, továbbá a keresztény biblikus exegézis alapvető vizsgálati módszereit és eredményeit. Az így létrejött szintézis éppen ezért túlmutat az ószövetségi jövővárás pusztá leírásán, és ezáltal mértékadó segítséget nyújt az újszövetségi Emberfia-kijelentések értelmezéséhez, valamint a 2-3. századi ókeresztény szerzők írásaiban megjelenő eszkatologikus kép megértéséhez.

*Dr. Szuromi Szabolcs Anzelm O. Praem
rektorhelyettes, intézetvezető egyetemi tanár, PPKE HTK és KJPI*